

QRickit

0224CH09

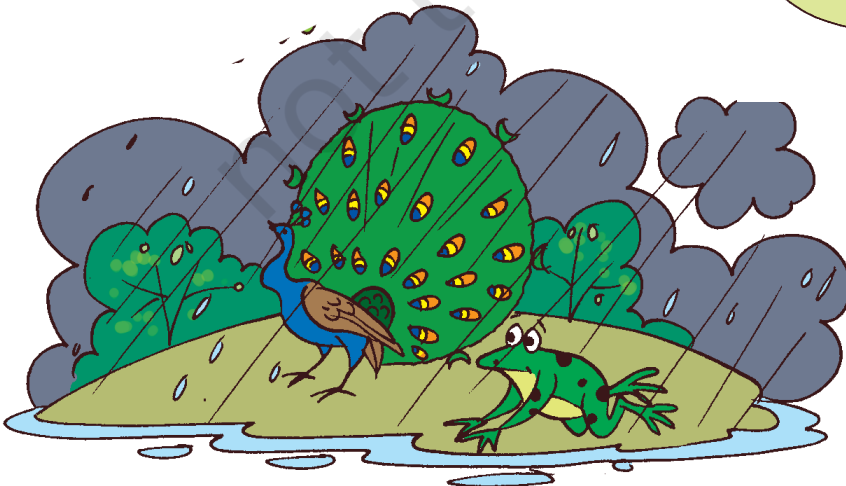

ઋતુઓ

વસંત
ભર્યા બગીચા ફૂલોથી,
કોયલ, પોપટ ગીતો ગાય.
વૃક્ષો પર નવાં પત્તાં આવે,
ડાળીઓ ઝૂલે, આનંદ થાય.

ઉનાળો
સૂરજ ચમકી રહ્યો છે ખૂબ,
ઘરતી પર ફેલાય છે ધૂપ.
બળે પગ, લાગે પરસેવો,
સારો લાગે વૃક્ષનો પડછાયો.

ચોમાસું
વીજળી ચમકે કડ-કડ-કડ,
વાદળ ગરજે ગડ-ગડ-ગડ,
પાણી વરસે ઝમ-ઝમ-ઝમ,
છોકરાં દોડે ધમ-ધમ-ધમ.

પાનખર

ઝાડ પરથી પડે છે પત્તાં,
ચારે બાજુ વિખરાતાં પત્તાં,
વહે હવા થઈને મતવાલી,
સુની થઈ જશે દરેક ડાળી.

શિયાળો
ઠંડી-ઠંડી હવા ચાલે,
સુરજ તો કો'ક દિ નીકળે,
ગરમ-ગરમ કપડાં પહેરીને,
ફરવા જઈએ અમે હરપળ.

ચાલો ચર્ચા કરીએ

- ક. તમે કઈ ઋતુમાં રજાઓ પર જાઓ છો?
- ખ. તમારો જન્મદિવસ કઈ ઋતુમાં આવે છે?
- ગ. તમારી મનપસંદ ઋતુ કઈ છે? કેમ?
- ઘ. તમારી મનપસંદ ઋતુમાં શું ખાસ છે?

કવિતા મોટેથી વાંચો અને અભિનય કરો. બાળકો જુદી જુદી ઋતુઓમાં શું-શું કરે છે તે વિશેષ બાબતોની ચર્ચા કરો. સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ વિવિધ ખોરાક અને કપડાં વિશે પણ ચર્ચા કરો, ઉદાહરણ તરીકે, કાશ્મીરમાં ફ્રેઝ વગેરે. આ ઉપરાંત, ઋતુઓમાં સ્થાનિક વિવિધતા લોકોના દૈનિક જીવનને કેવી રીતે અસર કરે છે તેની પણ ચર્ચા કરો.

ઋતુઓને તેમના નામ અને તહેવારો સાથે જોડો.

પાનખર

દશેરા, શરદ પૂર્ણિમા

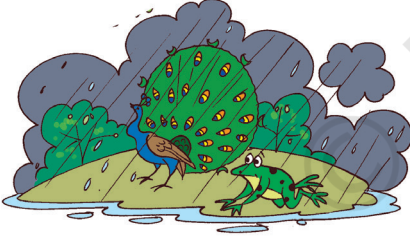
ઉનાળો

ગુરુ પૂર્ણિમા, બુદ્ધ પૂર્ણિમા,
રામનવમી, મહાવીર જયંતી

વસંત

ગુડી પડવા, શિવરાત્રી,
વૈશાખી, હોળી

શિયાળો

લોહરી, નાતાલ,
પ્રજાસત્તાક દિવસ,
ગુરુનાનક જયંતિ, બિહુ

ચોમાસુ

જન્માષ્ટમી, રક્ષાબંધન,
સ્વતંત્રતા દિવસ

વસંત, શિયાળો વગેરે જેવી ઋતુઓનાં નામ હિન્દીમાં અને અન્ય પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં પણ ચર્ચા કરો. તેમને ઈદ જેવા અન્ય તહેવારો વિશે કહો કે, જે મોસમી તહેવારો નથી હોતા.

કેલેન્ડરની રમત

જાન્યુઆરી

S	M	T	W	T	F	S
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦	૩૧				

ફેબ્રુઆરી

S	M	T	W	T	F	S
			૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮				

માર્ચ

S	M	T	W	T	F	S
			૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	

એપ્રિલ

S	M	T	W	T	F	S
૩૦						૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯

મે

S	M	T	W	T	F	S
	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧			

જૂન

S	M	T	W	T	F	S
				૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	

જુલાઈ

S	M	T	W	T	F	S
૩૦	૩૧					૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯

ઓગષ્ટ

S	M	T	W	T	F	S
		૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯
૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬
૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧		

સપ્ટેમ્બર

S	M	T	W	T	F	S
					૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬
૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩
૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦

ઓક્ટોબર

S	M	T	W	T	F	S
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦	૩૧				

નવેમ્બર

S	M	T	W	T	F	S
			૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦		

ડિસેમ્બર

S	M	T	W	T	F	S
૩૧					૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬
૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩
૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦

*કેલેન્ડર ૨૦૨૩ પર આધારિત

કેલેન્ડર જોઈને કોષ્ટક ભરો.

મહિનાઓનાં નામ	દિવસોની સંખ્યા
જાન્યુઆરી, માર્ચ, મે, જુલાઈ, ઓગષ્ટ, ઓક્ટોબર, ડિસેમ્બર	
ફેબ્રુઆરી	
એપ્રિલ, જૂન, સપ્ટેમ્બર, નવેમ્બર	

ચાલો વાતચીત કરીએ

- ક. આપણો કેલેન્ડરનો ઉપયોગ શા માટે કરીએ છીએ?
- ખ. શું ફેબ્રુઆરીમાં દર વર્ષે સરખા દિવસો હોય છે? ચર્ચા કરો.
- ગ. અઠવાડિયામાં કેટલા દિવસો હોય છે? દિવસો.
- ઘ. અગાઉના પાના પર આપેલા કેલેન્ડરમાં એપ્રિલ મહિનામાં કેટલા રવિવાર છે? રવિવાર.
- ચ. કયા-કયા મહિનામાં ૫ રવિવાર છે? _____, _____, _____, _____, _____.
- છ. ઉનાળુની રજાઓ _____ અને _____ મહિનાઓમાં આવે છે?
- જ. શિયાળાની રજાઓ _____ અને _____ મહિનાઓમાં આવે છે?
- ઝ. એપ્રિલ અને માર્ચમાં ભેગા મળીને કુલ કેટલા દિવસો હોય છે.? દિવસો + દિવસો = દિવસો

પ્રોજેક્ટ કાર્ય

તમારા જન્મદિવસના મહિનાનું તમારું પોતાનું કેલેન્ડર બનાવો અને તેમાં તમારો જન્મદિવસ ચિહ્નિત કરો.

S	M	T	W	T	F	S

આપણા રોજબરોજના જીવનમાં કેલેન્ડરના મહત્વની ચર્ચા કરો.

કેટલો સમય લાગશે?

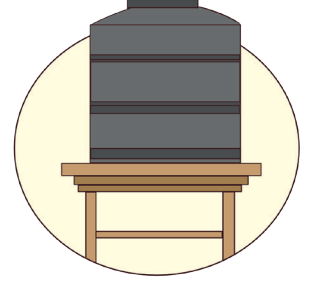
નીચે આપેલી પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ થવા માટે કેટલો સમય લે છે તે દિવસો, કલાકો કે મહિનાઓ સાથે જોડો.

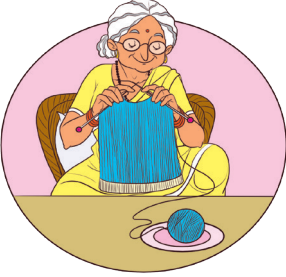
રાંધવાનું

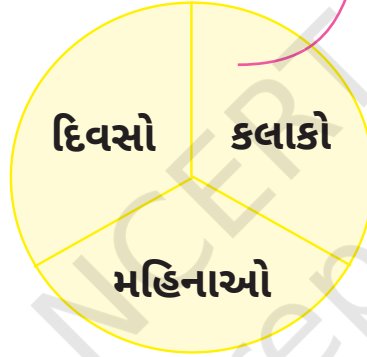
ઉનાળાની રજાઓ

પાણીની ટાંકી ભરવી

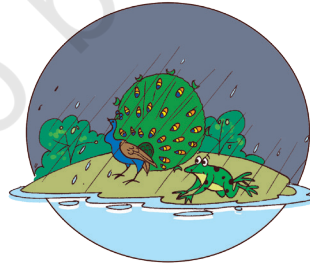
સ્વેટર ગૂંથણ

રમત

બીજમાંથી છોડ ઉગવો

ઋતુ પરિવર્તન

યોગ

બાળકો સાથે અલગ-અલગ પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે લાગતા સમયગાળા વિશે ચર્ચા કરો.

તારીખ: ૨૪ નવેમ્બર.
સમય: સવારે ૮:૨૫ વાગ્યે

વિજયવાડાની સફર

08:25

જલદી કરો! રેલગાડી
ઉપડવાની તૈયારીમાં છે

તારીખ: ૨૪ નવેમ્બર.
સમય: બપોરે ૧:૧૫ વાગ્યે

દાદાજી, અત્યારે બપોરના
૧:૧૫ વાગ્યા છે. આપણને
નાનીના ઘરે પહોંચવામાં હજુ
કેટલો સમય લાગશે?

વિજયવાડા રેલ્વે સ્ટેશન
પહોંચવા માટે હજુ ૧ કલાક
લાગશે.

તારીખ: ૨૫ નવેમ્બર.
સમય: સવારે ૧૦:૦૦ વાગ્યે

મા! અમે આજે ખૂબ જ મજા
કરી અને મામાને જુઓ, તે
ખૂબ જ સુંદર લાગી રહ્યા છે.

હા બેટા! આખરે તેના
લગ્ન છે

બેટા, ભગવાન
તારું ભલું કરે.

તારીખ: ૨૬ નવેમ્બર.
સમય: સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે

મા! અમારી રેલગાડી
પરમ દિવસે છે. શું
આપણે ફરવા જઈ
શકીએ?

હા, આપણે સવારે ૧૧:૦૦
વાગ્યે મંગલગિરીની ટેકરીઓ
પર ફરવા જઈશું.

તારીખ: ૨૬ નવેમ્બર.
સમય: સાંજે ૫:૦૦ વાગ્યે

જુઓ દાદી, આ વૃક્ષો અને
છોડ કેટલા સુંદર છે. અહીં
ઘણાં બધાં સુંદર ફૂલ પણ છે.

બાળકો, સાંજના ૫:૦૦
વાગ્યા છે, આપણને મોડું
થઈ જશે. ચાલો આપણે
પાછા જઈએ.

અમે ૮ વાગ્યા પછી પાછા
આવીશું.

તારીખ: ૨૭ નવેમ્બર.
સમય: સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે

પરિવારે સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે
બસ દ્વારા કોંડાપલ્લી કિલ્લા
પર જવાનું નક્કી કર્યું.

ઠીક છે સાહેબ, તમે કિલ્લાની મુલાકાત લો.
હું તમને બધાને લેવા ૮ કલાક પછી આવીશ.
તમારો પ્રવાસ સુખદ રહે.

તારીખ: ૨૮ નવેમ્બર.
સમય: સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યે

અરે પિતાજી, અમારો પ્રવાસ પૂરો
થઈ ગયો અને હવે અમારે અમારા
ઘરે પાછા જવું પડશે. પરંતુ હું
ભારતની સૌથી ઝડપી રેલગાડી 'વંદે
ભારત' માં મુસાફરી કરવા માટે
ઉત્સાહિત છું.

હા

વાહ!

તારીખ: ૨૮ નવેમ્બર.
સમય: સવારના ૧૧:૩૦ વાગ્યે

મા, હું આ રોમાંચક સફર વિશે
મારા મિત્રોને કહેવા માટે રાહ
જોઈ શકતો નથી.

હા, અમે બહુ જલ્દી ફરી આવી
સફર કરીશું!

ચાલો વાતચિત કરીએ

ક. હર્ષના કુટુંબે પ્રવાસની યોજના શા માટે બનાવી? તેઓ યાત્રા માટે કયા સ્થળે ગયા હતા? તમને તેમની યાત્રામાંથી શું ગમ્યું?

ખ. તેઓએ કયા દિવસે તેમની યાત્રા શરૂ કરી હતી? તેઓ પાછા ક્યારે આવ્યા? તેમનો પ્રવાસ કેટલો લાંબો હતો?

ગ. તેઓએ તેમની સફરમાં કયા સ્થળોની મુલાકાત લીધી હતી?

ઘ. તેમનો દિવસનો પ્રવાસ કેટલો લાંબો હતો:

૧. મંગલાગિરીની ટેકરીઓ _____ કલાકો

૨. કોંડાપલ્લી કિલ્લો _____ કલાકો

તેઓ ત્યાંથી પાછા ક્યારે આવ્યા? _____

ચ. ત્યાં જતી વખતે તેઓ કેટલા કલાકો સુધી રેલગાડીમાં બેઠા હતા—

૧. વિશાખાપટ્ટનમ થી વિજયવાડા

પ્રતિ

_____ કલાકો

_____ કલાકો

૨. વિજયવાડા થી વિશાખાપટ્ટનમ

પ્રતિ

બેમાંથી કઈ મુસાફરીમાં વધુ સમય લાગ્યો?

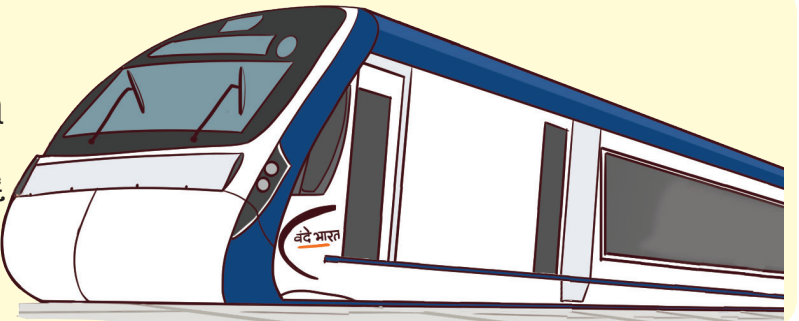
છ. શું તમે હાલમાં કોઈ પ્રવાસે ગયા છો? તમને પ્રવાસમાં સૌથી વધુ શું પસંદ આવ્યું?

અદ્ભુત તથ્ય

શું તમે જાણો છો?

વંદે ભારત' ભારતની સૌથી ઝડપી રેલગાડી છે. આ રેલગાડી સૌથી પહેલી સ્વદેશી રેલગાડી છે, જેને સંપૂર્ણપણે ભારતમાં જ બનાવવામાં આવી છે. 'વંદે ભારત' ભારતની પહેલી રેલગાડી છે, જેમાં સંયુક્ત એન્જિન છે, અલગથી એન્જિન નો ડબ્બો નથી.

દિવસો અને કલાકોની દૃષ્ટિએ સમયગાળાના વિચારથી પરિચિત થવા માટે બાળકો સાથે તેમના મુસાફરીના અનુભવો વિશે વાત કરો. તેમના શહેરોમાં શું ખાસ છે તેની પણ ચર્ચા કરો.

ગાર્ગીની દિનચર્યા

ચાલો જોઈએ કે ગાર્ગી એક દિવસમાં શું-શું કરે છે. તમે દરેક ચિત્રના નીચે કામ કરવાનો સમય લખો.

___ વાગ્યે

સૂઈ જાય છે

૬ વાગ્યે

જાગે છે

૭ વાગ્યે

કૂવામાંથી પાણી
ખેંચે છે

___ વાગ્યે

મિત્રો સાથે રમે છે

ગાર્ગીની દિનચર્યા

શાળાએ જાય છે

___ વાગ્યે

___ વાગ્યે

બપોરનું ભોજન
લે છે

___ વાગ્યે

ભણવાનો સમય

___ વાગ્યે

ઘરે પાછી
આવે છે

ચાલો વાતચીત કરીએ

નાનો કાંટો (કલાક કાંટો) અને મોટો કાંટો (મિનિટ કાંટો)ની સ્થિતિ જુઓ અને ગાર્ગી દિવસમાં કયા સમયે આ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે તેનું અવલોકન કરો,

ક. તે કયા સમયે જાગે છે?

ખ. તે ક્યારે શાળાએ જાય છે?

ગ. તે કયા સમયે બપોરનું ભોજન કરે છે?

ચાલો કરીએ

ક. ઘડિયાળનો સમય બોલો.

___ વાગ્યા

___ વાગ્યા

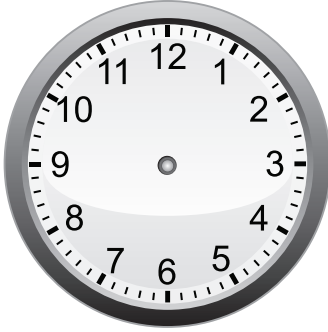

___ વાગ્યા

___ વાગ્યા

ખ. ઘડિયાળ પર કલાક કાંટો અને મિનિટનો કાંટો દોરો.

૩ વાગ્યા

૧૧ વાગ્યા

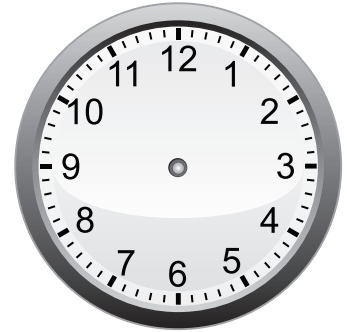
૪ વાગ્યા

૯ વાગ્યા

૧૨ વાગ્યા

૬ વાગ્યા

ગ. તમે નીચે દર્શાવેલી પ્રવૃત્તિઓ ક્યારે કરો છો?

કલાકનો હાથ અને મિનિટનો હાથ દોરીને તેમને ઘડિયાળ પર ચિહ્નિત કરો.

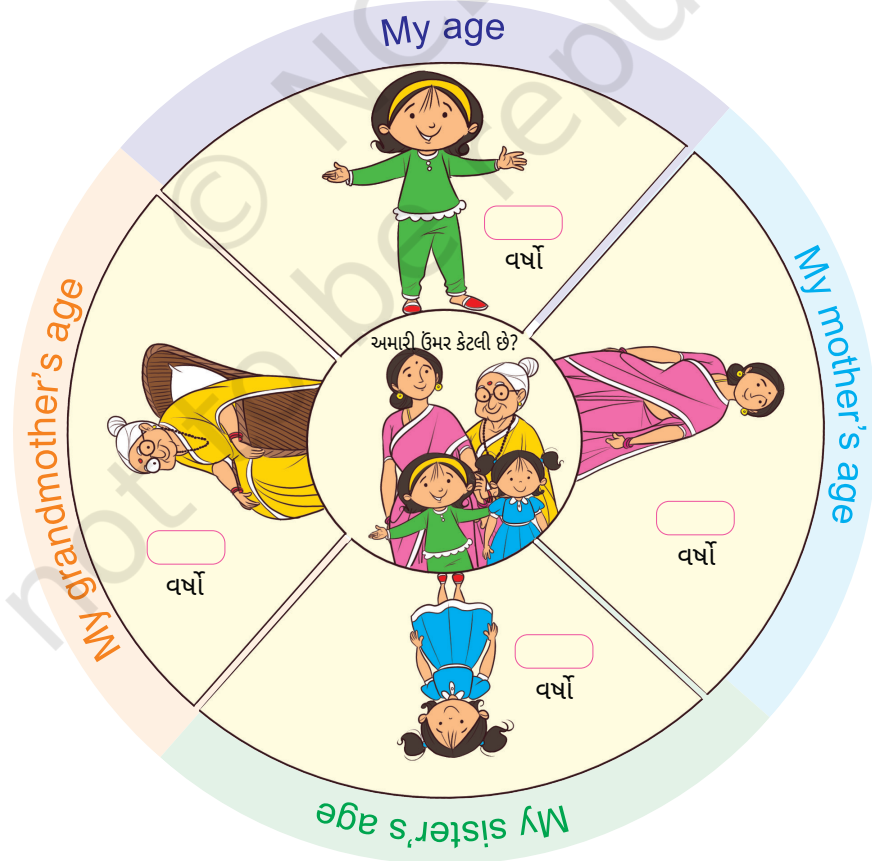
અભ્યાસ

રમત

બપોરનું ભોજન

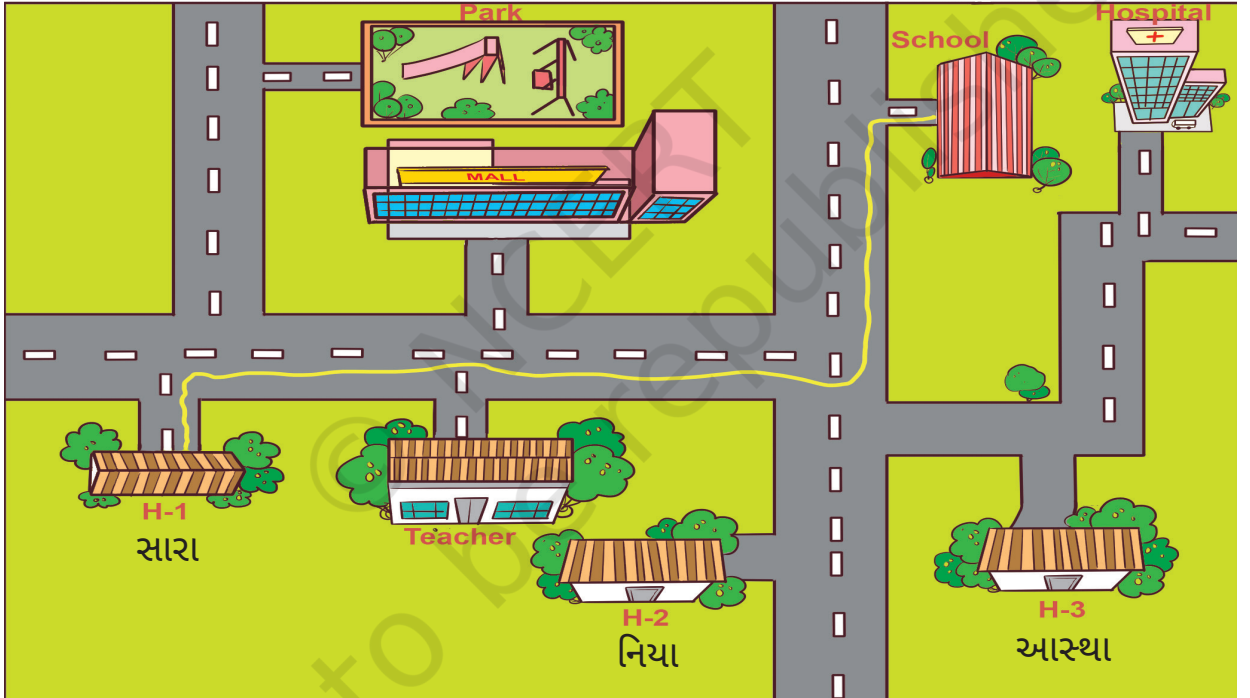

ચાલો રમીએ – દિશાઓ જાણવી

વર્ગના એક બાળકને સ્વેચ્છાએ ઊભા થઈને આગળ આવવાનું કહો. તેને અથવા તેણીને આંખે પાટા બાંધી દો. આંખે પાટા બાંધેલા બાળકને એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે જવા માટે દિશાનિર્દેશો આપો (ઉદાહરણ તરીકે, છેલ્લી પાટલીથી કાળાપાટિયા તરફ જાઓ). દિશાઓ કહેવા માટે — જમણે, ડાબે કે સીધા જેવા શબ્દો વાપરો.

આ રમત પ થી ૭ વખત ચાલશે, જેમાં વિવિધ બાળકો સ્વૈચ્છિક રીતે ભાગ લેશે. જ્યારે કોઈ બાળક વર્ગખંડમાં વસ્તુઓ સાથે અથડાવાની તૈયારીમાં હોય ત્યારે સૂચના માટે બાળકોને ‘જોખમ’ જેવો સલામત શબ્દ નક્કી કરવા કહો.

(મુશ્કેલીનું સ્તર વધારવા માટે, તમે વર્ગખંડની વ્યવસ્થા બદલી શકો છો અથવા માર્ગમાં બિન-જોખમી અવરોધો ઊભા કરી શકો છો).

સારાનો શાળાએ જવાનો રસ્તો

સારા લીલી રેખાવાળા રસ્તે શાળા સુધી પહોંચે છે. હવે આસ્થા અને નિયાને તેમના ઘરેથી શાળાએ લઈ જવા માટે વિવિધ રંગોથી એક રેખા દોરો.

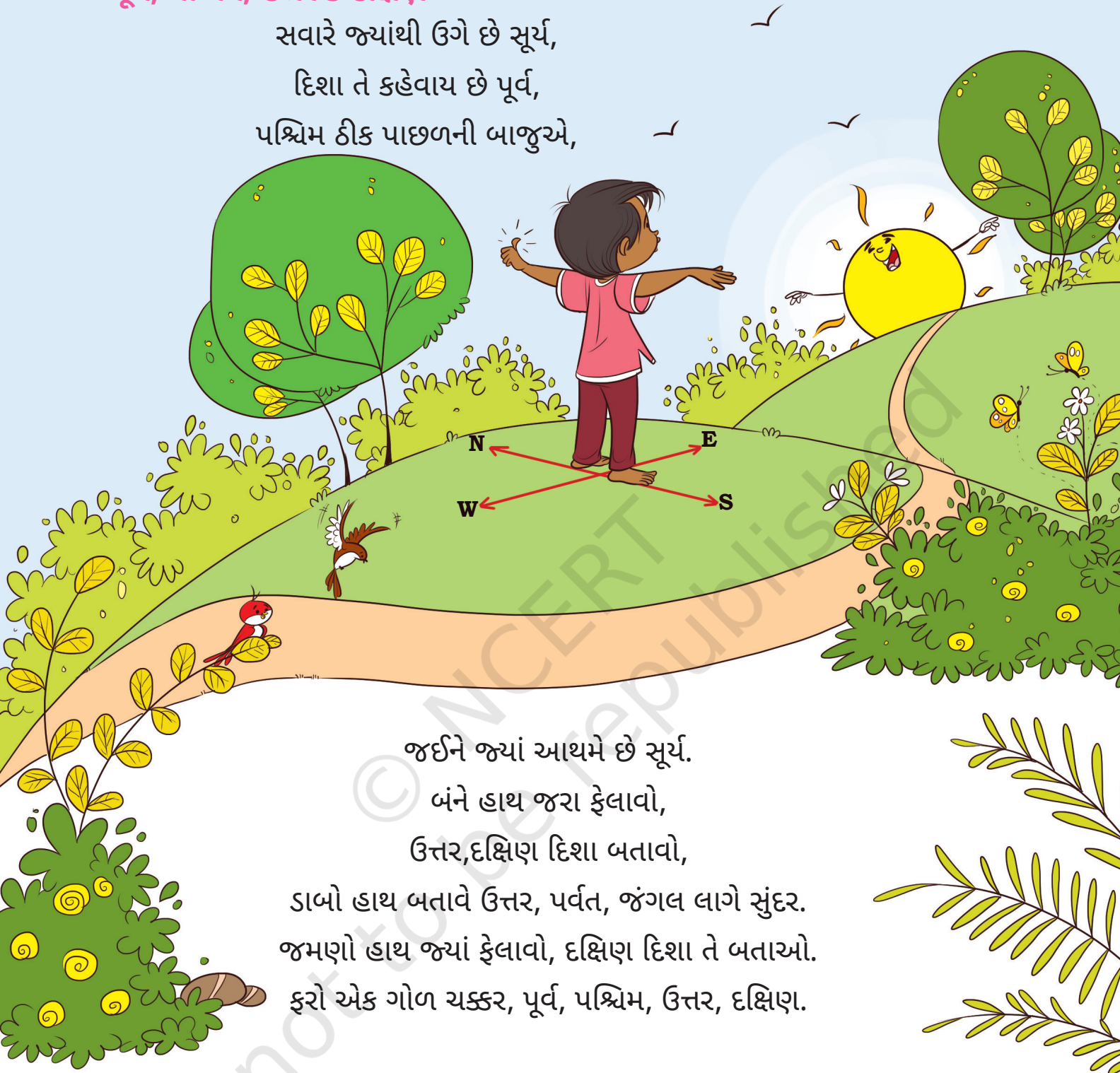
વિવિધ સ્થળો શોધવા માટે એટલે કે નેવિગેશન માટે મોબાઇલ એપ્લિકેશન્સના ઉપયોગની ચર્ચા કરો.

પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર કે દક્ષિણ

સવારે જ્યાંથી ઉગે છે સૂર્ય,
દિશા તે કહેવાય છે પૂર્વ,
પશ્ચિમ ઠીક પાછળની બાજુએ,

જઈને જ્યાં આથમે છે સૂર્ય.
બંને હાથ જરા ફેલાવો,
ઉત્તર, દક્ષિણ દિશા બતાવો,
ડાબો હાથ બતાવે ઉત્તર, પર્વત, જંગલ લાગે સુંદર.
જમણો હાથ જ્યાં ફેલાવો, દક્ષિણ દિશા તે બતાવો.
ફરો એક ગોળ ચક્કર, પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ.

કાવ્યને અભિનય સાથે ગાઓ. બાળકોને દિશાઓ ઓળખવામાં મદદ કરો. શિક્ષક દ્વારા દિશાઓ ઓળખવા પર ભાર મૂકવો આવશ્યક છે અને બાળકોને તેમના નજીકના વાતાવરણમાંથી ઉદાહરણો આપવા જોઈએ જેથી તેઓ આ શબ્દોની અવકાશી સુસંગતતાને સમજી શકે.

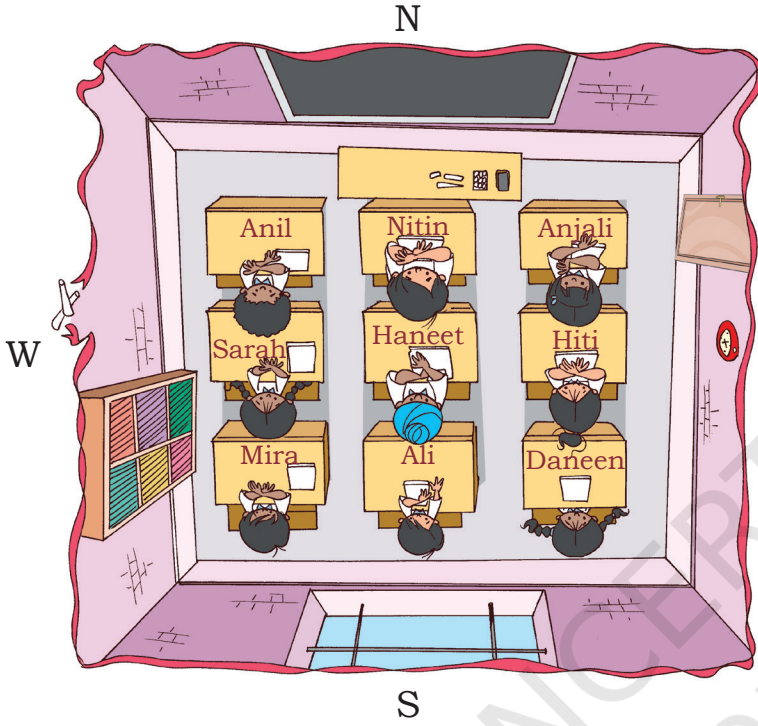

ચાલો કરીએ

નીચેનો વર્ગખંડ જુઓ અને ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ અને પશ્ચિમ શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને પ્રશ્નોના જવાબ આપો (હોકાયંત્રનો સંદર્ભ લો).

ક. હનીતનું મેજ સારાના મેજની _____ દિશામાં છે.

ખ. તિજોરી અલીના મેજની _____ બાજુએ છે.

ગ. કાળાપાટિયા સુધી પહોંચવા માટે, મીરાએ _____ દિશામાં અને પછી _____ દિશા તરફ ચાલવું પડશે.

ઘ. પક્ષીઓને બારી પર ખવડાવવા માટે, નીતિને _____ દિશામાં અને પછી _____ દિશા તરફ ચાલવું પડશે _____.

હોકાયંત્ર અને તેના ઉપયોગની ચર્ચા કરો. સંદર્ભ બિંદુઓથી વિવિધ વસ્તુઓની દિશાઓ શોધવા માટે બાળકોને હોકાયંત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે પણ કહો.

